

Zaaien voor de biodiversiteit

Wat levert het op?

In Drenthe nemen, net als elders in Nederland, bewoners, gemeentes, agrariërs en andere partijen het initiatief om meer ruimte te bieden aan bloemen- en kruidenrijke vegetaties in hun leefomgeving. Daarbij wordt regelmatig gekozen voor het inzaaien van bloemenmengsels. Vaak leveren dergelijke zaaiacties de eerste jaren na de aanleg een kleurrijk resultaat op. Door te kiezen voor inheemse, meerjarige zaadmengsels kunnen de natuurwaarden duurzaam worden verhoogd.

Landschapsbeheer Drenthe biedt in opdracht van gemeentes en de provincie Drenthe al jaren ondersteuning aan tientallen groene initiatieven in de provincie, waaronder het begeleiden van 'inzaaiacties'.

Waarom inzaaien?

Het inzaaien van de mengsels gebeurt in Drenthe zowel op kleine schaal in tuinen als op grotere schaal in bermen en parken. De beweegredenen om in te zaaien zijn verschillend.

Soms is een terrein bewerkt en ligt de grond open. In dat geval kan het (bij)zaaien van een mengsel het overwegen waard zijn. Initiatiefnemers willen graag iets goeds doen voor de natuur, maar missen soms de kennis over hoe dit aan te pakken. Zaaien wordt dan gezien als de enige optie om een bloemrijkere vegetatie te verkrijgen. Bovendien levert het inzaaien van een mengsel snel resultaat op, wat ook een drijfveer kan zijn om te kiezen voor inzaaien. Subsidies voor groene initiatieven werken de keuze voor het

inzaaien van mengsels soms ook in de hand: een bewonersinitiatief zal een subsidiebedrag sneller in iets concreets investeren dan in het inhuren van expertise.

Zaaien, met de bijbehorende grondbewerkingen, is echter niet altijd nodig en gewenst, en kan zelfs een averechts resultaat opleveren. Landschapsbeheer Drenthe stimuleert daarom regelmatig om te kiezen voor een wijziging van het maaibeheer in plaats van het inzaaien van mengsels.

**Situatie
Dorps-
boomgaard
Dieverbrug
in 2020.**

Situatie in het dorp Stuifzand waar door het waterschap slootbagger is aangebracht op een gevarieerde berm die is geadopteerd door het dorp.

'Maai-mij-niet' bordje in een ingezaaide berm in de gemeente Assen.

Wildgroei aan mengsels

Er zijn allerlei typen mengsels op de markt. De vaak kleurrijke, uitheemse mengsels zien er op het eerste oog heel aantrekkelijk uit maar dragen nauwelijks tot niets bij aan het verhogen van de lokale biodiversiteit.

Landschapsbeheer Drenthe adviseert groene initiatieven daarom altijd om te kiezen voor een inheems, meerjarig mengsel met plantensoorten die zijn aangepast aan de lokale omstandigheden. Om initiatieven te steunen bij het kiezen van een mengsel heeft Landschapsbeheer Drenthe samen met een aantal groene partnerorganisaties een aantal inheemse Drentse mengsels laten samenstellen bij Cruydt-Hoeck. De soorten hierin hebben de grootste kans om te kiemen en tot bloei te komen en ze dragen bij aan de lokale biodiversiteit.

Wat levert zaaien op?

Een mooi voorbeeld van een geslaagde zaaiactie in Drenthe is de ontwikkeling van Dorpsboomgaard Dieverbrug. Midden in dit dorp bevindt zich een stuk openbaar groen waar in 2018 door de gemeente Westerveld dode essen zijn verwijderd. Wat resteerde was kale grond met een weinig gevarieerde vegetatie. De bewoners hebben het heft in handen genomen en in

Tips uit de Drentse praktijk:

- Is er geen bloemrijk resultaat te verwachten door ecologisch maaibeheer, overweeg dan pas de optie zaaien.
- Zorg bij zaaiacties voor ondersteuning bij de aanleg en beheerfase.
- Zorg voor veiligheidsinstructies en maatregelen indien acties worden ondernomen in wegbermen (Arbo).
- Zorg ervoor dat initiatiefnemers van tevoren een beeld krijgen van te verwachten resultaten om teleurstelling te voorkomen.
- Zorg voor afspraken over het vervolgbeheer.
- Monitor de ontwikkeling en resultaten om in het beheer bij te kunnen sturen.

overleg met de gemeente en met ondersteuning van Landschapsbeheer Drenthe een dorpsboomgaard ontwikkeld. In het najaar van 2018 is de toplaag van de vegetatie afgeplagd en vervolgens ingezaaid met een meerjarig inheems graslandmengsel. In 2019 is een groot deel van de zaden, ondanks de droogte, succesvol ontkiemd. Sindsdien ontwikkelt zich een gevarieerde vegetatie met soorten als Duizendblad (*Achillea millefolium*), Gewoon biggenkruid (*Hypochaeris radicata*) en Dagkoekoeksbloem (*Silene dioica*). In het najaar wordt er gemaaid en de bewoners zorgen voor het afvoeren en lokaal verwerken van het maaisel.

Niet alle zaaiacties zijn echter even succesvol. Bijvoorbeeld een initiatief van bewoners in het dorp Stuifzand bij Hoogeveen. Hier hebben bewoners in overleg met de gemeente de bermen van de dorpsentree een inheems mengsel bijgezaaid. Een jaar later waren de eerste resultaten zichtbaar.

Helaas werd een aantal weken later door het waterschap slootbagger bovenop de berm gededoneerd, waardoor van de kleurrijke berm ineens weinig meer over was.

Zoals uit het voorbeeld van Stuifzand blijkt, is het belangrijk om het (vervolg-)beheer goed af te stemmen met betrokkenen, overheidsinstanties en omliggende grondeigenaren. Al staat het maaibeheer nog zo goed vastgelegd in de maaikaarten, soms gaat het toch nog mis. Om dit voor te zijn heeft de gemeente Assen 'maai-mij-niet' bordjes ontwikkeld.

Conclusie

Het inzaaien van mengsels kan een bijdrage leveren aan het stimuleren van betrokkenheid van bewoners bij hun leefomgeving. Groene initiatieven fungeren ook als belangrijk platform voor het verkrijgen van een breder draagvlak voor meer ecologische vormen van beheer.

Tekst en foto's: Stefan Pronk
Landschapsbeheer Drenthe